

MI-ÚJSÁG AZ ÁLLATKERTBEN?

Összeállította: Hanga Zoltán

MEGNYÍLT AZ „ÉDENKERT-SÉTÁNY”

Az Állatkert déli sarkának, amelyet kívülről a Dózsa György út és az Állatkerti körút, a Kert belseje felől pedig a Pálmaház határol, sajátos története van. Eredetileg a Dózsa-kapu felől belépő közönséget fogadó gondozott parknak, csobogónak és aranyhallas medencének adott helyet, illetve a Dózsa György úti oldalon állt a Kert régi madártelelje. A két

világháború között már itt állt a cró-magnon-i ös-ember szobra, amelyet Tóth János szobrászművész alkotott 1899-ben (jelenleg a Nagyszikla oldalában, az orrszarúkkal szemben látható).

A Második Világháború után sokáig csak romok és törmelékupacok éktelenkedtek az egykor festői parkrészt helyén. Mi több, meg is csonkították a két

90 éve adták át a Székesfővárosi Állatkertet

Az 1866-ban megnyílt Pesti Állatkertet eredetileg egy részvénytársaság, utóbb pedig a mai közhasznú társaságokra emlékeztető Állat- és Növényhonosító Társaság működtette. Ez a társaság azonban 1907-re csődbe jutott. Szerencsére az Állatkertnek mégsem kellett megszűnnie, mert gróf Andrássy Gyula belügyminiszter ötlete alapján a Kert üzemeltetését a főváros vette át. Így lett az akkor már igen népszerű intézmény „Budapest Székesfővárosi Állat- és Növénykertje”.

Dr. Bárczy István, a neves városfejlesztő főpolgármester úgy vélte, nem elég csak átvinni a meglévő állatokat és épületeket, hanem a meglévő park helyén a fővároshoz méltó, új állatkertet kell teremteni. E szándék jegyében valósult meg 1909 és 1912 között az Állatkert teljes egészét érintő nagy átépítés, amely a mai napig is meghatározza a Kert arculatát, hangulatát. Az átépítés ideje alatt zárva tartó Állatkert immár megújult formában, 1912. május 20-án nyitotta meg ismét a kapuit.

területet, ugyanis amikor az 1950-es években az akkor még Aréna útnak nevezett Dózsa György utat kiszélesítették, az Állatkert Dózsa György úti kerítését teljes hosszában pár méterrel beljebb kellett hozni. Ennek nyoma az aszimmetrikussá lett sarokkapun ma is látható. Végül persze újrarakították a területet, amely így újabb évtizedeken át adhatott látványos tájkertészeti keretet a Pálmaház környezetének.

A Pálmaház 2000 őszen befejeződött, kilenc éven át tartó átépítésének idején a környező parkrészek is építési területté váltak, és még a felújított Pálmaház megnyitásának idején is elég vigasztalan képet nyújtottak. Akkor ugyanis csak az üvegcsarnok rendbetételére futotta: az épület környezetének sorsát az elmúlt másfél esztendőben sikerült rendezni.

A Pálmaház épületét három oldalról határoló „Édenkert sétány” első látványos – legalábbis a Japánkert felől érkezők számára – a Pálmaház egyik oldalszárnyában élő újjvilági majmrok kifutója. Lakói, a selyemmajmrok (*Callithrix jacchus*) és az ugrótamari-
nok (*Callimico goeldi*) egy kis folyosón keresztül

io) a hazai lepkéfauna egyik ismert képviselője. Egyébként a trópusi lepkék nem a trópusokon keltek ki, hanem a Budapesti Állatkert tenyésztésében. Egy üvegcsarnokban meg is lehet szemlélni a fel-függesztett bábokat, és ha valakinek szerencséje van, még annak is tanúja lehet, amint a lepkéimágó kikel a bábból, végleg befejezve ezzel átalakulását. A másik pergolaépítményben mediterrán kertet alakítottak ki az Állatkert munkatársai. A viszonylag jól ismert narancson vagy éppen az olajfán kívül néhány ritkábban látható mediterrán növénykülönlegesség is megismerhető itt.

SOKLÁBÚAK A VIVÁRIUMBAN

A „soklábúak” (*Myriopoda* – vagyis „míriadnyi lábúak”) elnevezés voltaképpen nem is egységes, rendszertani értelemben vett csoportra vonatkozik, hanem több, egymással eltérő mértékű rokonságot mutató csoport gyűjtőneve. Közülük a százlábúak (*Chilopoda*) és az ikerszelvényesek (*Diplopoda*), vagyis az ezerlábúak a legismertebbek.

Állatkertünk európai mércével mérve is jelentős gyűjteményű viváriumban a „soklábúak” két újonnan beszerzett fajtát is megismerheti a nagyközönség. Egyikük, az ázsiai szkolopendra (*Scolopendra subspinipes*) a százlábúak közé tartozó szkolopendrák összesen mintegy 550 faja közül az egyik legsikeresebbnek számít. Jóllehet eredetileg Délkelet-Ázsiában őshonos, egyik alfaja kozmopolitává lett, és ma már a világ újszólván minden trópusi területén előfordul. Leginkább kisebb rovarokkal, pókokkal, földigilisztákkal és más ízeltlábúakkal táplálkozik, s a kiszemelt zsákmányt az erőteljes száj-szervet kiegészítő állkapcsi láb mérgegmirigyének váladékával teszi ártalmatlanná.

A másik faj, a madagaszkári tűz-ezerlábú (*Aphistogoniulus madagascariensis*) jóval békésebb, tápláléka ugyanis növényi eredetű. A természetben főként korhadó növényi anyagokat fogyaszt, de a zöltséget, édesebb, lédúsabb gyümölcsöket sem veti meg. Emellett fontos szerepe van a növényi anyagok lebontásában, a humuszképződésben is.

juthatnak ki nyári szálláshelyükre. A napsütötte, füves élettérben ugráló majmcskák e sorok írásakor éppen egy zöld leguánnal (*Iguana iguana*) osztják meg új otthonukat.

Az Édenkert sétányról nyílik a Noé Aréna is, amely rövid idő alatt a Kert egyik népszerű látványosságává vált. Az Ifjúsági és Sportminisztérium támogatásával kialakított aréna szolgálja ugyanis az „Állatok akciójában” című, immár hagyományos etológiai bemutató állandó helyszínévé.

A kerítések mentén kialakított két pergolaépítmény egyik haszná, hogy a kerítés túloldalán levő forgalmas utak zaját felfogja. Ennél azonban sokkal érdekesebb, amit a Kert munkatársai a pergolaépítmények belsejében alakítottak ki. Az egyik ilyen építmény a lepkék birodalma lett. A hálószerű határolt, meglehetősen nagy légtérben belül a lepkék természetesen repkedhetnek, a látogatók pedig szabadon mozoghatnak közöttük. A színpompás rovarok nagy része Costa Ricában őshonos, de a bemutatott fajok közül egy, a nappali pávaszem (*Inachis*

A pergolaépítmények és a Pálmaház közötti térséget a frissen megújult ökológiai labirintus foglalja el. Elsősorban az ifjabb korosztályt ismerteti meg játékos formában a természet háztartásának működését és a bioszférát fenyegető különféle veszélyekkel. A Pálmaház bejárata előtt futó útszakasz afféle időösvénynek is felfogható: az út mentén kialakított szabadtéri közetkiállítás évmilliók emlékeit tárja fel az érdeklődők előtt.

